

James Penney

Het proces dat van James Penney een volledig ander mens maakte, begon tien jaar geleden op een maandag halverwege juni om één uur 's middags in Laney, Californië. Op het heetst van de dag, in de heetste tijd van het jaar, in het heetste deel van het land. Het stadje ligt comfortabel aan de oostkant van de weg die zich van Mojave, tachtig kilometer de ene kant op, naar L.A. slingert, tachtig kilometer de andere kant op. In het westen is het massieve zuidelijke deel van de Coastal Mountain Range te zien. In het oosten vervaagt de Mojave Desert in een heilig niets. Er gebeurt erg weinig in Laney. Na die maandag halverwege juni tien jaar geleden gebeurde er nog veel minder.

Er was maar één fabriek in Laney. Een ruim aangelegd complex, een langwerpige, lage assemblagehal, verweerde metalen gevels, gebouwd in de jaren zestig. Kantoren aan de noordkant, in de schaduw, twee verdiepingen. Op de begane grond het voetvolk. Daar vond het klerkenwerk plaats. Rekeningen schrijven en boekhouden en mensen opbellen. De eerste verdieping was voor de maatkostuums. Managers en ingenieurs. Op de hoek rechts was vroeger het kantoor van de personeelschef. Nu zetelde daar Human Resources. Dezelfde vent, een ander bordje op zijn deur.

Buiten die deur stond in de lange gang op de eerste verdieping een rij stoelen. De secretaresse van de Manager Human Resources had ze bij elkaar gescharreld en daar die maandagochtend neergezet. De rij stoelen was bezet door een groep mannen en vrouwen. Ze zwegen. Om de vijf minuten werd degene die vooraan zat het kantoor binnengeropen. De rest schoof dan een plaatsje op. Ze zeiden niets. Er viel niets te zeggen. Ze wisten wat er gebeurde.

Even voor enen schoof James Penney één plaats door naar het begin van de rij. Hij wachtte vijf lange minuten en stond op toen zijn naam werd afgeroepen. Stapte het kantoor in. Sloot de deur

achter zich. Ging zitten tegenover het bureau. De Manager Human Resources heette Odell. Odell was de luiers nog maar net ontgroeid toen James Penney in de fabriek in Laney was begonnen.

‘James Penney,’ zei Odell.

Penney zei niets, maar knikte behoedzaam.

‘We willen graag iets met je bespreken,’ zei Odell.

Toen zweeg hij, alsof hij een reactie van Penney nodig had als goedkeuring om door te kunnen gaan. Penney haalde zijn schouders op. Hij wist wat er zou komen. Hij had de geruchten gehoord, net als iedereen.

‘Hou het kort, oké?’ zei hij.

Odell knikte. ‘Je gaat eruit.’

‘Voor de zomer?’ vroeg Penney.

Odell schudde zijn hoofd.

‘Voorgoed,’ zei hij.

Het duurde even voordat het tot Penney doordrong. Hij had geweten dat die woorden zouden komen, maar ze klonken desondanks onwerkelijk.

‘Waarom?’ vroeg hij.

Odell haalde zijn schouders op. Hij keek niet alsof hij hier plezier in had. Maar aan de andere kant keek hij nu ook weer niet alsof hij het vreselijk vond.

‘Afslanen,’ zei hij. ‘Geen alternatief. De enige kant die we op kunnen.’

‘Waarom?’ vroeg Penney opnieuw.

Odell leunde achterover en vouwde zijn handen achter zijn hoofd. Begon aan de speech die hij die dag al vele malen had gehouden.

‘We moeten bezuinigen,’ zei hij. ‘We zijn een bedrijf met hoge kosten. Smalle marges. Krimpende markt. Dat weet je.’

Penney staarde voor zich uit en luisterde naar de stilte die vanaf de fabrieksvloer omhoogsteeg. ‘Dus jullie sluiten de fabriek?’

Odell schudde opnieuw zijn hoofd. ‘We gaan afslanen, meer niet. De fabriek blijft open. Er is nog wat onderhoud. Reparaties, revisies. Maar niet meer zoals het was.’

‘De fabriek blijft open?’ zei Penney. ‘Maar waarom vlieg ik er dan uit?’

Odell ging verzitten. Haalde zijn handen achter zijn hoofd weg

en vouwde zijn armen afwerend voor zijn borst. Hij begon nu aan het lastige deel van het gesprek.

‘Het is een kwestie van de juiste mix van vakmanschap,’ zei hij. ‘We hebben een team moeten maken met de juiste samenstelling. We hebben lang nagedacht voordat we besluiten hebben genomen. En ik ben bang dat jij het niet hebt gehaald.’

‘Wat is er mis met mijn vakmanschap?’ vroeg Penney. ‘Ik kan wel wat. Ik heb hier zeventien jaar gewerkt. Wat is er verdomme mis met mijn vakmanschap?’

‘Helemaal niets,’ zei Odell. ‘Maar andere mensen kunnen meer. We moeten naar het hele plaatje kijken. Wat er hier nog overblijft is een minimale ploeg mensen, dus we moeten kiezen op de beste vaardigheden, mensen die snel leren, mensen met weinig verzuim, je weet wel hoe dat gaat.’

‘Verzuim?’ zei Penney. ‘Wat is er met mijn verzuim? Ik heb hier zeventien jaar gewerkt. Wou u zeggen dat ik niet hard werk?’

Odell tikte op de bruine dossiermap die voor hem lag.

‘Je bent vaak ziek geweest,’ zei hij. ‘Ziekteverzuim iets boven de acht procent.’

Penney keek hem verbouwereerd aan.

‘Ziek?’ zei hij. ‘Ik was niet ziek. Dat was posttraumatisch. Vietnam.’

Odell schudde opnieuw zijn hoofd. Hij was te jong.

‘Hoe dan ook,’ zei hij, ‘het blijft een hoog ziekteverzuim.’

James Penney bleef verslagen zitten. Hij had het gevoel alsof hij was overreden door een tank.

‘Wie mogen er wel blijven?’ vroeg hij.

‘We hebben gezocht naar de juiste samenstelling,’ zei Odell opnieuw. ‘In grote lijnen de jongere medewerkers. Het management heeft er veel tijd in gestoken. We zijn ervan overtuigd dat we de juiste beslissingen hebben genomen. Het is niet zo dat we het specifiek op jou gemunt hebben. We moeten tachtig procent van onze mensen laten gaan.’

Penney staarde hem over het bureau aan. ‘U blijft?’

Odell knikte en probeerde tevergeefs een glimlach te verbergen.

‘Er moet nog steeds een bedrijf gerund worden,’ zei hij. ‘Er is nog steeds management nodig.’

Er daalde stilte neer in het kantoor op de hoek van het gebouw. Buiten steeg een windvlaag op vanuit de woestijn die een lusteloze warreling van hete lucht over het metalen gebouw schoof. Odell opende de bruine dossiermap en haalde er een blauwe envelop uit. Reikte hem Penney aan over het bureau.

‘Je krijgt uitbetaald tot eind juli,’ zei hij. ‘Het geld is vanochtend overgemaakt op je rekening. Veel succes, James Penney.’

Het vijfminutengesprek was voorbij. De secretaresse van Odell kwam binnen en deed de deur naar de gang open. Penney liep de gang in. De secretaresse riep de volgende binnen. Penney liep langs de lange rij zwijgende mensen het gebouw uit naar het parkeerterrein. Hij liet zich in zijn auto zakken. Het was een rode Firebird, anderhalf jaar oud, en nog niet afbetaald. Hij startte de motor en reed de twee kilometer naar zijn huis. Kwam langzaam tot stilstand op de oprit en bleef verdwaasd zitten denken zonder de motor af te zetten. Toen hoorde hij de telefoon binnen zacht overgaan. Het lukte hem op tijd binnen te komen om op te nemen. Het was een vriend van de fabriek.

‘Hebben ze jou er ook uitgegooid?’ vroeg zijn vriend.

Penney mompelde een antwoord zodat hij het niet hardop hoefde uit te spreken, maar de toon van zijn stem was duidelijk.

‘Probleem,’ zei de man. ‘De fabriek heeft de bank ingelicht. Ik heb net een telefoontje gehad dat ze wilden weten hoe ik het met de afbetalingen zou gaan doen. Krijgen ze van jou nog geld?’

Penney verstijfde. Klemde de telefoon in een ijzeren greep.

‘Geld?’ zei hij. ‘Verdomd zeker dat ze nog een heleboel van me krijgen. Verdomme zo’n beetje alles wat ik heb. Het huis, de auto, de meubels. Het is allemaal van hen. Wat hebben ze tegen jou gezegd?’

‘Ja, wat denk je?’ zei de man. ‘Het is een bank, oké? Zo gauw ik met betalen stop, sta ik op straat. De lui van het incassobureau zijn al onderweg voor de auto.’

Penney viel stil. Hij dacht na. Hij dacht na over zijn auto. Het huis interesseerde hem niet. De meubels ook niet. Dat was allemaal spul dat zijn vrouw had uitgezocht. Ze had hem opgezadeld met enorme afbetalingen vlak voordat ze ervandoor ging. Ze had het een laatste poging genoemd om opnieuw te beginnen. Tevergeefs.